

O DELOVNI ORGANIZACIJI NA DRŽAVNEM KMETIJSKEM POSESTVU VUKOVAR Sistem nagrajevanja

Državno kmetijsko posestvo Vukovar je razdeljeno na šest obratov, od katerih ima vsak po 500 do 700 ha zemljišča. Vsak obrat ima 2 do 3 poljedelske skupine, ki jih sestavljata dva traktorja, dva voznika in en stalni delavec. Vsaka skupina dobi določeno površino zemljišča, ki ga obdeluje vse leto. Delo skupine vodi vodja, ki zapisuje podatke o storjenem delu vsakega delavca in tudi sam sodeluje pri delu.

Vsaka poljedelska skupina sklepa z delavskim svetom pogodbo, koliko bo pridelala. Lani so se na primer obvezali, da bodo na vsakem hektaru pridelali 25 metrskih stotov pšenice. Letos so to obveznost nekoliko povečali in znaša od 26 do 30 metrskih stotov, kakršna je pač kakovost zemljišča. V pogodbi so določili tudi stroške za obdelavo. Vsaka skupina dobi na razpolago določene količine materiala (tmetnih gnojil, seme itd.) kakor tudi primerno orodje.

Plačni sklad skupin določajo po količini pridelkov. Lani so na primer poljedelske skupine dobile za vsak metrski stot pšenice po 180 do 194 din. Letos so zaradi uvedbe mehanizacije, ki omogoča večji delovni učinek, ta znesek zmanjšali na 150 din za vsak metrski stot. V skupini razdelijo plačni sklad na podlagi velikosti zemljišča, ki ga je

posamezni delavec obdelal med letom.

Ce skupina preseže višino proizvodnje, za katero se je obvezala, dobi premijo. Zasluzek od vsakega metrskega stota se poveča za toliko odstotkov, za kolikor presežejo določeno proizvodnjo. Ce neka poljedelska skupina preseže obveznost recimo za 10% in namesto 30 pridelaja 33 metrskih stotov pšenice na hektar, tedaj dobi od vsakega metrskega stota pšenice 10% več plače. V tem primeru dobijo delavci, ki so presegli določeni donos za 10% (za 3 metrske stote), namesto 150 din 165 za vsak pridelani stot pšenice. Tako imajo, če povečajo donos, dvojni dobiček: po eni strani so pridelali več pšenice, s čimer se je avtomatično povečal plačni sklad, po drugi strani pa se je povečal tudi njihov zasluzek od vsakega metrskega stota. Če pa ne dosežejo določenega donosa, se jim avtomatično zmanjša plačni sklad, ker so manj pridelali. Da bi nam bilo bolj jasno, bomo navedli tri primere. Recimo, da so v prvem primeru dosegli določeni donos, v drugem so ga presegli za 10%, v tretjem pa je donos za 10% manjši. V teh primerih se bo zasluzek poljedelskih skupin od vsakega hektara gibal takole:

Donos po ha		po ha v din
30 (obveznost)	150	4500
33 (10% več)	165	5445
27 (10% manj)	150	3050

Delavcem izplačujejo med letom akontacijo za delo, ki so ga dolžni opraviti. Akontacijo dajejo po vrsti dela. S cenikom so določili, koliko se plača po ha za vsako delovno operacijo, za oranje, setev, kopanje itd. Ta znesek dobi delavec že med letom ne glede na doseženi donos. Na koncu leta pa mu izpla-

čajo razliko med akontacijo in dejansko doseženim zasluzkom, ki je odvisen od tega, koliko so pridelali.

Sistem nagrajevanja na državnem kmetijskem posestvu v Vukovaru se torej precej razlikuje od tistega, ki ga uporabljajo na Belju. Na vukovarskem posestvu

Občuten porast in pocenitev proizvodnje

NI BILO BREZ USPEHA

Na vukovarskem drž. kmetijskem posestvu so hkrati z mehanizacijo in specializacijo proizvodnje vpeljali lani tudi nov sistem nagrajevanja v poljedelstvu, v živinoreji pa že leta 1952. Lahko rečemo, da so zlasti v poljedelstvu dosegli lepe uspehe. Povečala se je proizvodnja in z njo tudi dobiček podjetja, de-

lovna produktivnost se je povečala, z njo pa se je povečal tudi zasluzek posameznih delavcev. O tem nam pričajo naslednji podatki:

V primerjavi s triletnim povprečjem (1952—1954) je znašal leta 1955 bruto proizvod posestva Vukovar:

Skupaj	Po hektaru
(v tisočih dinarjev)	
Povprečje 1952—1954	285.400
Leta 1955	461.777

Vrednost bruto proizvoda se je podvojila, medtem ko je dobiček štirinajstkrat večji (od dva in pol milijona je porastel na okrog 35 milijonov).

Tudi gibanje plačnega sklada kaže pozitivne težnje tako v primerjavi s skupnim bruto proizvodom kakor tudi glede višine zasluzka vsakega posameznega delavca. Udeležba plačnega sklada v vrednosti bruto proizvoda je kazala v primerjavi z

zadnjim triletnim povprečjem naslednjo sliko:

Povprečje 1952—1954	20,8%
Leta 1955	16,1%

Udeležba plačnega sklada v skupni vrednosti proizvodov se je torej zmanjšala. Tudi v absolutnem znesku se je plačni sklad tega posestva zmanjšal; medtem ko so zasluzki posameznih delavcev občutno porastli.

je ta sistem precej poenostavljen: za kolikor delavec poveča donos, za toliko se mu poveča zasluzek pri vsakem metrskem stotu. Razlika je v tem, da delavci na vukovarskem posestvu ne sodelujejo pri dobičku podjetja in skupine, na Belju pa so uvedli udeležbo pri dobičku poleg progresivnega povečanja po metrskem stotu zategadelj, da bi delavcem dajali vzpodbudo za varčevanje materiala in za borbo za večji uspeh vsega kolektiva.

Plačni sklad leta 1954	65.158.000
Plačni sklad leta 1955	62.200.000

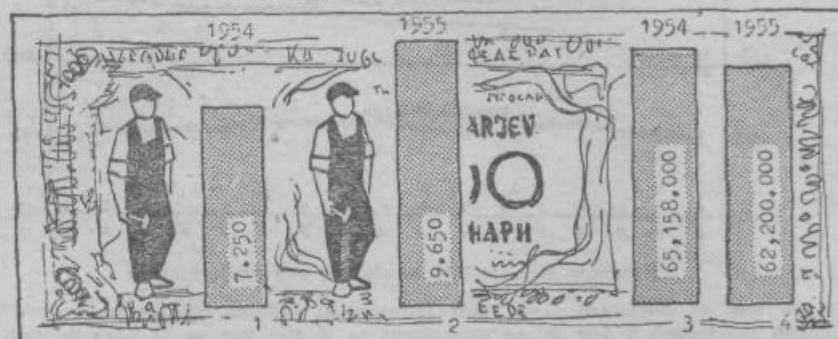
Na vukovarskem posestvu se je število delovne sile z uvedbo mehanizacije in novega sistema nagrajevanja občutno zmanjšalo. Število stalnih delavcev se je na primer zmanjšalo od 550 na 280, to se pravi skoraj za polovico. Tudi število sezonskih delavcev se je zmanjšalo v podobnem razmerju.

Povečanje delovne produktivnosti se kaže tudi v zmanjšanem

Donos po ha	
Pšenica 1952—1954	17,20 stotov
1955	25,12 stotov
Koruzna 1952—1954	34,80 stotov
1955	47,83 stotov
Konoplja 1952—1954	51,00 stotov
1955	89,77 stotov

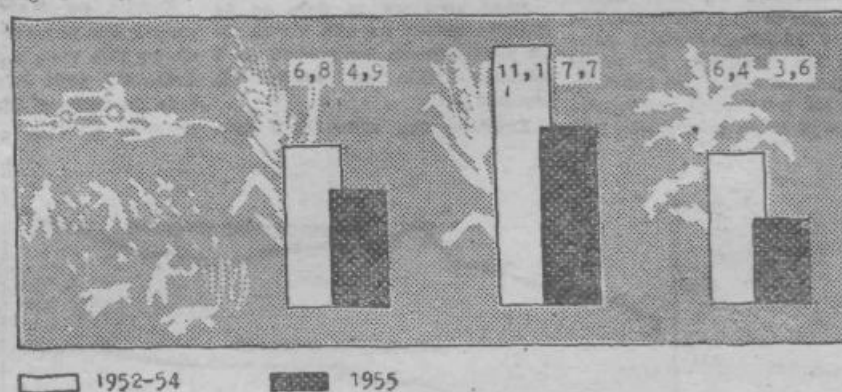
Tabela kaže občuten porast donosa. (Mimogrede naj omenimo, da so imeli lani na tem posestvu največji donos pšenice v državi — 42 metrskih stotov). Očitno je tudi občutno znižanje

GIBANJE PLAČNEGA SKLADA

Plačni sklad delavcev na državnem kmetijskem posestvu Vukovar se je leta 1955 v primerjavi z letom 1954 zmanjšal za 65.158.000 na 62.200.000 dinarjev. Istočasno pa so se povprečne plače posameznega delavca zvišale od 7.260 na 9.650 dinarjev, ako je dosegel predvideni

To povečanje delavskih plač ob istočasnem zmanjšanju skupnega plačnega sklada so dosegli po zaslugi nove organizacije dela, mehanizacije in specializacije proizvodnje, novega sistema nagrajevanja itd., s čimer se je znatno zmanjšalo število delovne sile.

Na državnem kmetijskem posestvu Vukovar je bil leta 1955 bruto proizvod skoraj dvakrat večji, kakor pa je znašalo povprečje v prejšnjih treh letih.

Različna organizacija dela — različni rezultati

Pomen nove delovne organizacije je najbolj viden, če primerjamo državno kmetijsko posestvo Vukovar, ki je vpeljalo nov nagrajevalni sistem, s kakšnim posestvom, ki lani tega ni sto-

rilo, na primer s posestvom Otok v istem okraju Vinkovci. Poglejmo, kakšne uspehe sta dosegli ti dve posestvi v zadnjih treh letih.

Leto	Kmetijsko posestvo Otok	Kmetijsko posestvo Vukovar
1953	izguba 7,4 milijona	dobiček —
1954	izguba 34 milijonov	dobiček 8,2 milijona
1955	izguba 16 milijonov	dobiček 35 milijonov

Delovno produktivnost prvega in drugega posestva nam kaže naslednja primerjava. Za proizvodnjo metrskega stota pšenice so potrošili lani:

— na kmetijskem posestvu Vukovar 4 ure 50 minut

— na kmetij. posestvu Otok 12 ur.

Proizvodnja metrskega stota pšenice je stala lani:

— na kmetijskem posestvu Vukovar 1.380 din

— na kmetij. posestvu Otok 2700 din.

Zanimivi so podatki o številu strokovno-administrativnega osebja v primerjavi s površino zemljišča na obeh posestvih:

Kmetijsko posestvo Vukovar	Kmetijsko posestvo Otok
Velikost zemljišča	Štev. osebja

3080 ha	24
1600 ha	29

Torej ima kmetijsko posestvo Otok na skoraj dvakrat manjši površini več strokovno-administrativnega osebja kakor Vukovar. Letos je tudi posestvo Otok vpeljalo novo delovno organizacijo. Pravi, da bodo letos prvič poslovali brez izgube.